

ПРАКТИКА И ОПИТ
PRACTICE AND EXPERIENCEИЗДАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„ПЕТКО Р. СЛАВЕЙКОВ“ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ОТ УЧРЕДЯВАНЕТО Ѐ ДО ДНЕС

Калина Иванова

Народна библиотека „Петко Р. Славейков“

Резюме: Направен е обзор на издателската дейност на Народна библиотека „Петко Р. Славейков“ – Велико Търново от основаването ѝ през 1889 г. до днес. В периода 1889–1922 г. липсват всякакви сведения за издателска дейност на библиотеката освен първите нормативни документи за организация и управление на първата публична библиотека във Велико Търново. Периодът от 1922 до 1942 г. също е много ограничен в издателската дейност. Планова издателска дейност на библиотеката се осъществява от края на 50-те до 80-те години на ХХ век.

Най-активна издателска дейност се осъществява от началото на ХХІ столетие и преди всичко с регистрирането на издателство „Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново“ през 2007 г. В период от 13 години библиотеката издава 52 книги в различни жанрове, като краеведски издания, монографии, сборници с доклади от научни конференции, стихосбирки, издания за деца, юбилейни вестници и др.

През 2020 г., по време на пандемията от COVID-19, библиотеката издаде три книги и предстои отпечатването на две нови заглавия: „Търновската община 1763–1878 г.“ и „Великотърновската журналистика 1878–2020“, отново със знака на издателство „Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново“.

Ключови думи: Народна библиотека П. Р. Славейков; издателска дейност; библиографски издания; дигитални; юбилейни сборници; сборници с краеведско съдържание; юбилейни вестници

Народна библиотека „Петко Р. Славейков“ – Велико Търново развива активна издателска дейност през своята 130-годишна история. В различните периоди тази дейност е спорадична, с различен ритъм на активност, качество и количество, а в началото на ХХІ столетие бележи разцвет в своето развитие. Липсват каквито и да е сведения за нейната издателска дейност от периода ѝ като първата публична библиотека във Велико Търново. Освен издадените през 1889 г. „Устав за учредяването на

Търновската публична библиотека“ и „Правилник за вътрешния ѝ ред“ липсват всякакви сведения за други издания, свързани с дейността на библиотеката през този ранен период.¹ Предполага се, че документацията, свързана с работата на публичната библиотека, се е съхранявала в Градската община, създадена през 1858 г., в материалите, свързани със следосвобожденската действителност, и е унищожена по време на избухналият пожар в сградата на Общината на 18 декември 1906 г. (Ivanova, 2014 : 38).

Във времето, когато във Велико Търново се учредява трета народна библиотека (1922), като първи директор е командирован учителят Моско Москов, който едновременно е директор и на Търновската девическа гимназия. Той полага много труд, за да се запознае с дейностите и процесите в библиотечното дело. При назначаването си Моско Москов е имал бегли познания по библиотечно дело, тъй като е завеждал учителската и училищната библиотека в гимназията. През 1922 г. е командирован от 6 до 14 ноември в Софийската народна библиотека, за да се запознае със структурата и отделите ѝ. На следващата година посещава курс по библиотекознание, организиран от Върховния читалищен съюз. След получените познания по библиотечно дело той написва две методични помагала: „Библиотечно дело“ и „Упътване за уредба на училищна или читалищна библиотека“, издадени през 1922 и 1923 г. (Moskov, 1922, 1923). Може да приемем, че това са издания, подкрепени финансово от библиотеката и в служба на библиотеката.

Следващото издание, което се цитира и споменава в хрониките на библиотеката, е Първият годишник на библиотеката във Велико Търново, съставен от първия щатен директор на Великотърновската народна библиотека – Пенчо Крусев, който е и първият летописец на библиотеката. Изданието включва отчет за дейността на библиотеката за 1941 г. и История на библиотеката за двадесетгодишен период, от учредяването ѝ като трето депозиторно фондохранилище в страната през 1922 г. до 1942 г. (Krushev, 1942). Изданието е отпечатано в печатницата на Ефрем п. Христов, съдържа богат снимков материал за директорите на библиотеката през този двадесетгодишен период, за щатните библиотекари, а също и за направената първа копка на настоящата библиотечна сграда от министъра на просвещението през 1940 г. – проф. Богдан Филев. Първият годишник съдържа много подробна информация за всеки дарител и за всяко книжно тяло, постъпило в библиотеката по време на дарителската кампания, предприета първоначално от Моско Москов и подновена от щатния директор Пенчо Крусев.

През 2015 г. по повод 125-годишнината на Народна библиотека „Петко Р. Славейков“ е издаден библиографски указател в пет дяла, обхващащ публикации за периода 1927–2014. В Дял I на библиографията са представени изданията на библиотеката, подредени хронологично в следната последователност: самостоятелни и прикнижни библиографии,

дипляни, юбилейни сборници, поетични и белетристични книги на великотърновски автори и юбилейни вестници (125 Godini..., 2015). Тъй като е много трудно да се направи анализ на издателската дейност на библиотеката по хронологичен признак, в статията е използвана схемата на горепосочената библиография, в която са включени всички издания от периода на библиотеката като трето депозиторно книгохранилище до днес.

В поредицата „Самостоятелните и прикнижни библиографии“ библиотеката е издала общо 46 издания, от които 34 са самостоятелни. Първата библиографска инициатива с краеведско съдържание в библиотеката е „Търново – град музей“ (1961). През 1966 г. идеята еволюира под формата на препоръчителна библиография със заглавие „Велико Търново – исторически, културен и туристически град“. През същата година е създадена и първата селищна библиография „Сухиндол и селата около него“ с автор Марин Ковачев, включваща публикации и архивни материали с цел да подпомогне проучването и написването на историята на региона (Aleksandrov, 2010). Отново от Марин Ковачев е изготвен Пътеводителят на Окръжна библиотека „П. Р. Славейков“ в обем от 11 с., в който се популяризира дейността на библиотеката като окръжен методичен център. Друго ценно библиографско издание с историографски принос за бъдещите летописци на библиотеката е юбилейната библиография с автор Христина Карамихова.

Много благодатни теми за библиографски издания са историческата тема и видните личности от великотърновския край. През годините са издавани библиографски указатели за Априлското въстание и за Първи революционен окръг, за Стефан Стамболов и за Колю Фичето. Автори на библиографските указатели са дългогодишни библиотекари – краеведи, по-късно станали преподаватели в библиотековедската катедра при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Сред тях се открояват имената на проф. Марин Ковачев и доц. д-р Живка Радева. Други теми, които са влизали в обсега на библиографските издания на библиотеката, са научната и творческа дейност на известни преподаватели на Великотърновския университет, като акад. Иван Радев, проф. Анчо Калоянов, проф. Иван Станков, проф. Лъчезар Георгиев, проф. Сава Василев и др.

Изготвяни са библиографски указатели при реализирането на международни проекти на библиотеката, като библиографията по проект „Eurostory 20th century: 20-ти век в историята и културата на участващите страни [България, Испания, Германия, Гърция]. Анализ на приликите и различията“, издадена през 2010 г.

Една от най-стойностните и приносна за бъдещи изследвания и проучвания на живота и творчеството на писателя и наш съгражданин е биобиблиографията за Емилиян Станев с автор Живка Радева, издадена през 2007 г. в обем от 388 с. (Radeva, 2007).

Друго издание, което е свързано с историята и развитието на Великотърновската библиотека като важен културно-просветен център на територията на Централна и Северна България, е Хрониката на Народната библиотека „От първите стъпки до днес“. Изданието е двуезично, на български и английски език, с включен илюстративен и документален материал от живота и дейността на библиотеката в книжното тяло и в приложен към него компактдиск. Летописната хроника е издадена през 2013 г. в обем от 239 с. (Ivanova, 2013).

Следващата много благодатна за издателска дейност е поредицата „Малки библиографски издания“ (дипляни). Изданията от този вид наброяват 76 и са авторство предимно на колегите от отдел „Справочно-библиографски и краезнание“. Началото на тази поредица се поставя през 80-те години на ХХ век с библиографското издание с определено идеологически характер „Интернационалът“, съст. Христина Карамихова, худ. Марчо Караджов, В. Търново: Народна библиотека „П. Р. Славейков“, 1989 [35 заглавия].

През 80-те години на ХХ век библиотеката слага началото на една много плодотворна в тематично отношение серия: „22 март – Ден на Велико Търново“, чрез която библиотечните ни специалисти правят натрупаните краеведски информационни масиви достойни за широката общественост. С популяризаторски цели издават дипляните „Гербът на Велико Търново“, „Търново през погледа на чужденците“, „Велико Търново в творбите на търновските художници“, „Мостовите на Велико Търново“, „Велико Търново в българския роман“. Периодично се актуализират краеведските теми за древните църкви, монети, керамика, легенди и предания, музейни експозиции и др. (Aleksandrov, 2010). Най-активните автори на тези малки библиографски издания са дългогодишният библиотечен специалист по справочна работа в библиотеката Петранка Чалъкова и краеведът Христина Карамихова.

Поредицата „Юбилейни сборници, издания и преиздания с краеведско съдържание“ започва през 2001 г., а през 2020 г. тези издания наброяват общо 24 тома. Преизданията на особено важни за великотърновския край произведения с автори Васил Берон и Моско Москов са особено търсени от научните среди на археолози и историци. Тези произведения бяха библиографска рядкост до момента, в който Народната библиотека чрез своето издателство ги направи достойни не само за определен кръг от специалисти, а и за по-широката публика от интересуващи се от историческите събития и архитектурни находки във великотърновския край (Beron, V.; Moskov, M.)

През 2007 г. Регионална библиотека „Петко Р. Славейков“ – Велико Търново регистрира свое издателство – „Народна библиотека „П. Р. Славейков“, чрез което осъществи много свои идеи за възвръщане на обществената памет за определени творци и автори, за реализиране на творческите идеи на млади творци и не на последно място, за даване на

възможност на талантиливи млади хора за себеизява. В периода от учредяването на издателството до ноември 2020 г. библиотеката е издала 52 книги със собствен ISBN: 978-619-7173-XX-X.

В тази поредица са издадени множество ценни краеведски книги, които се превръщат в образци за последващи проучвания от други творци и краеведи. Налице са няколко монографии за историята и развитието на Великотърновската народна библиотека, за библиотечното и читалищното дело във Великотърновския регион (Ivanova, K., 2014; 2015).

„Сборникът през Възраждането: Към проблема за видовата характеристика на възрожденските книги“ (2012) с автор Живка Радева и в обем 311 с. е ценно монографично и учебно издание, предназначено за студентите, изучаващи възрожденска литература и книгознание.

Друго интересно и полезно издание е Юбилейният сборник с научни и научнопопулярни статии и интервюта на д-р Иван Александров „Книги, духовност, култура“ (2016) с обем 280 с., портрети и цветни илюстрации. Ценното на този юбилеен сборник е, че в своите научни публикации авторът събира, анализира и обобщава сведения, исторически факти и актуални събития, свързани с дейността на местните органи на управление и културните институции във Великотърновския регион, довели до ефективното им развитие на фона на динамичните политически, социални, образователни и културни фактори (Aleksandrov, 2016).

През 2019 г. се появи издание, свързано с величественото минало на Велико Търново и региона – „Предания и легенди за Велико Търново, Арбанаси, Лясковец, Горна Оряховица и Павликени“. Заслуга то да стане реалност, имат преди всичко библиотечните специалисти от отдел „Справочно-библиографски и краезнание“, които са подбрали 31 текста, свързани с исторически места, събития и личности. Книгата се осъществява по идея и със спомоществователството на Георги Любенов Стоянов, внук на арх. Георги Козарев, чийто живот е тясно свързан с развитието и възхода на старопрестолния град. Заедно с Моско Москов, първия директор на Великотърновската народна библиотека, арх. Козарев осъществява активна дейност за съхраняване и запазване на историческите старини. За художественото оформление на настоящото издание се погрижи художничката Дешка Денева, която сполучливо преосмисля героите и ситуациите и чрез творческите си инвенции ни прави съпричастни с авторовите решения. Според думите на проф. Анчо Калоянов, автор на единия от предговорите към книгата, Велико Търново е повече история, отколкото география, и чрез преданията и легендите на нашите градове и села обитателите им стават много повече, отколкото са жителите им. „Може би в този среднощен съюз, когато поетите будуват и влюбените не спят, е смисълът на общата ни памет за общото ни минало. И в това виждам приноса на тази книга, поднесена ни от Библиотеката“ (Predania..., 2019).

Библиотеката, чрез своето издателство, подкрепя много активно изследванията за края. На много краеведи изготвя чрез отдел „Справочно-библиографски и краезнание“ прикнижната библиография, която е и база за техните проучвания, прерастващи в отпечатани издания. Пример за такова издание, при което първоначалното съдействие бе в изготвянето на прикнижната библиография, последвано от предпечатна подготовка и издаване чрез библиотечното издателство, е краеведското произведение „Наша мила родна Джулюница: История: От Язь през Гея до Бяла Крава и Лъга“ със съставител Георги Георгиев (2019), с обем 616 с. и богат илюстративен материал.

Немалка част от издателската дейност на Великотърновската народна библиотека е предназначена за насърчаване на четенето при децата и обогатяване на техните познания в областта на историографията, литературата и краезнанието. Първото издание, предназначено за децата и издадено от библиотеката през 2012 г., е билингвистичната книга с избрани приказки на Ангел Каралийчев. Изданието е посветено на 110-ата годишнина от рождението на известния разказвач на приказки, роден в гр. Стражица. То е съвместна инициатива на Регионалната библиотека, Община Стражица, СОУ „Ангел Каралийчев“, Програма „Глобални библиотеки – България“ и финансовата подкрепа на Министерството на културата чрез конкурса „Помощ за книгата“.

Както споменава д-р Иван Александров в предговора, се оказва, че в ежедневието, наситено с нова динамика, когато децата контактуват безпроблемно с всички медии и най-добре – с електронните, приказките за житената питка, за гладния вълк и глупавата мечка, за златното момиче и най-тежкото имане са все така любими както в цялата страна, така и в родния великотърновски край.

В книгата е включен и компактдиск с аудиоизпълнения на Каралийчевите текстове. Достойнствата ѝ се увеличават и от илюстрациите (графични рисунки с туш), които художничката Дешка Денева е нарисувала, а също и от превода на английски език на Светлана Попова, чрез който допринасяме за езиковото самообучение на децата.

Според съставителите на юбилейното и вече с библиографска стойност издание: „Това е пореден опит за издължаване към литературното дело на писателя и наш земляк Ангел Каралийчев, за популяризиране на българското приказно наследство. Нека не го забравяме! Нека се опитаме да го направим отново част от ежедневието на днешните деца“ (Karaliychev, 2012).

Следващото произведение, посветено на деца и издадено от Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, е дебютната книга с разкази и стихотворения на един 11-годишен автор – Венцислав Колев. Книгата носи заглавието „Историите на Венци: Един различен свят“. Светът в книгата наистина е различен, защото се разказва за причудливи животни от непознатата планета ФУ, които са нарисувани от автора и благодарение

на издателско-дизайнерските умения на Калоян Здравков умело се вписват на кориците и между текстовете на книгата.

През 2018 г. библиотеката отново подготви и издаде юбилейно издание с приказки, този път по повод 190-годишнината от рождението на отец Матей Преображенски. Изданието е в два варианта, с твърди и с меки корици, и с финансовата подкрепа на Министерството на културата. Идеята на съставителите и редакторите е нравствените послания на един от първите будители на България и съратник на Васил Левски да достигнат до съвременните млади читатели. Книгата представя майсторски разказани случки за борбата между доброто и злото и чрез непринуденото си повествование потопява читателите в атмосферата на барутното възрожденско време, карайки ги да усетят колорита на езика през този период. За да са по-близо до днешния читател, събраните и наредени от Миткалото приказки са осъвременени от доц. д-р Ния Радева на съвременен български език. Целта на тази дейност е, както самата тя казва: „Даваме си сметка, че те са плод на едно далечно и непонятно за днешния млад читател време, свързани са с една несъществуваща вече реалност. Но сме убедени, че както миналото хвърля мост към бъдещето чрез завета на писаното слово, така и ние, от настоящето, трябва да търсим и намираме своя път към този мост, за да запазим националната си идентичност и да оцелеем“ (Matey Preobrazhenski, 2018). Изданието изгражда и втори духовен мост, по отношение на връзката автор – съавтор. Макар и през едно столетие, тук си подават ръка двама творци и се постига хармония между слово и шрихи. Изкусният великотърновски график проф. Никола Хаджитанев илюстрира подбрани от него текстове и чрез съдържателен и интересен рисунок допълва внушението на приказките. Книгата е съпроводена и от прикнижна библиография с оригиналните издания на автора и материали за него.

През настоящата 2020 г. отбелязваме един юбилей: 150 години от рождението на Цоню Калчев, учител, поет, писател и общественик. Когато разтворим страниците с написаното от Цоню Калчев, неминуемо и асоциативно го свързваме с детската песничка за сладкопойната чучулига, но като стихотворение то носи заглавието „По жътва“.

В ръкописа със своите кратки спомени, бележки и размисли синът на Цоню Калчев – Георги Калчев, с гордост отбелязва: „През последните години позабравеното име на Ц. Калчев все по-често се споменава. Неговите песни и стихотворения се пеят и декламираат по телевизията, радиото по детски утра и забави. Събрани, най-хубавите от тях излязоха в отделни книжки. През годините тържествено се честваха и се отдаде значимото по повод 100, 105 и 110 години от рождението му. Литературните критици, изследователи и библиографи поставиха името му безспорно сред първите пионери на детската ни литература и то заема достойно място заедно с имената на Петко Рачев Славейков, Иван Вазов, Константин Величков, Чичо Стоян“ (Kalchev, 2020).

Въпреки това за много съвременни читатели творчеството му остава все още недостатъчно популярно и непроучено в необходимия обем. Днес, като достойни наследници и почитатели на разнообразното творчество на Цоню Калчев, чувстваме дълг да изпълним желанието на Георги Калчев, който казва: „Да се издирят и прегледат всички книги, издадени от писателя, да се подберат най-хубавите стихове, басни, разкази, приказки и легенди, да се направят достояние на широк кръг читатели, ще бъде дело родолюбиво и полезно. То ще зарадва най-много децата, които толкова много обичаше баща ми“ (Kalchev, 2020).

Книгата на Цоню Калчев е реализирана с финансовата подкрепа на Министерството на културата. Към изданието има прикнижна библиография, която е опит да се събере на едно място творчеството на писателя и поета, както и публикациите, посветени на личността, живота и делото му за периода 1895–2019 г. Амбицията на книгата „Пей ми, славею чудесни“ е да достигне до по-широк кръг от читатели и не просто да им достави удоволствие от досега с нея, но да им помогне да преоткрият творчеството на поета. Библиотеката се надява с това издание, в което представяме избрани стихотворения, проза и литературна критика, както и интересни факти от живота на автора, да допринесе за по-доброто осветляване на приноса на Цоню Калчев в литературата и просвещението на българския народ (Kalchev, 2020).

Чрез издателството помагаме да се реализират и творческите възжелания на млади поети, каквато е дебютната стихосбирка „Не достигане“ (2019) на Красимира Ангелова – ученичка от 12. клас на Езикова гимназия „Проф. д-р Асен Златаров“. Красимира Ангелова е едновременно млада поетеса и художничка, тъй като рисунката на корицата и част от илюстрациите към книгата са нейни, а другата част са на Мария Ковачева, художничка по призвание, но библиотекарка по професия, в РБ „Петко Р. Славейков“.

Едно ново издание, което се роди по време на пандемията от COVID-19, е книгата на Любомир Владикин „Царевград Търнов: Пътни картини, легенди и видения“ (2020). Книгата е съвместно издание на ИК „Хермес“ и РБ „Петко Р. Славейков“ по случай обявяването на Велико Търново за историческа и духовна столица на България от 44. Народно събрание. Стилът на Любомир Владикин е толкова темпераментен, образен и увличащ, че няма как книгата да не предизвика интереса на читателите. В предговора д-р Иван Александров уточнява: „Любомир Владикин успява да постигне всичко това чрез магията на словото, на богатата образност и майсторски изградените сюжетни линии, които са поднесени с неподправена искреност, внушавайки по изключителен начин на отделната личност да се стреми към силата на красотата и съвършенството“ (Vladikin, 2020).

В поредицата „Поетични и белетристични книги на великотърновски автори“ за периода от 2004 до 2019 г. са включени общо 16 издания. Това

са издания на местни автори, като поетичната антология „Въглени“ (2007), „Ребро от мъж, перо от ангел“ (2007), стихове на артиста от ДМТ „Константин Кисимов“ Гено Мочуков, „Камъчета от реката“ (2010) на поета и краевед Христо Медникаров, „Рисувани слова“ (2011) – авторски стихове и рисунки на художника Сашо Филев, и др.

От белетристичните издания в поредицата се откроява излязлата през първата половина на 2014 г. книга „Ръкописните сборници-песнопойки и литературният живот през 50-те и 70-те години на XIX в.“ на акад. Иван Радев. Книгата е включена в поредицата „Библиотека „Орис“, в която по думите на акад. Радев „се дава път на „малките книги“ и се „преоткриват за съвременника непопулярни, но ценни творби и прояви със свой оригинален дял в българската култура“.

В тази поредица се включва и учебното помагало по библиотечен мениджмънт „Съвременни методи за организация и управление на библиотеките“ (2017), издадено в помощ не само на студентите, но и на библиотекарите практики. Чрез него те могат да придобият знания за съвременното състояние и проблеми на библиотеките, както и да ползват в практическата си дейност нормативната база и конкретните примери, които са включени в помагалото като приложения. Друго учебно помагало, издание отново на библиотечното издателство, е „Мобилна дигитализация и нови тенденции в дигитализирането на писменото наследство от малки библиотеки, архиви и други подобни организации“ (2019), ръководство, създадено въз основа на реализирането на проект „Мобилна дигитализация“ (MobiDig) по програма „Еразъм +“.

Пример за сътрудничество с обща цел опазване на културно-историческото наследство е изданието „Щурмовите команди в Българската армия през Първата световна война: Създаване, въоръжение и снаряжение“ (2019) с автор Симеон Цветков, уредник от Регионалния исторически музей.

Последното издание в тази поредица, излязло през 2019 г. чрез издателство „Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, е „Ние, ловците: Нещо като разкази или по-скоро случки от живота на търновските ловци и рибари“ с автор журналистката Милка Денева.

В поредицата „Научни сборници“ са включени сборниците с доклади от националната научна конференция с международно участие „Библиотеки – четене – комуникации“. В периода 2002–2013 г. библиотеката е неизменен и авторитетен съорганизатор заедно с катедра „Библиотекознание и масови комуникации“ при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ на Националната научна конференция „Библиотеки – четене – комуникации“. На 28–29.IX.2002 г. се провежда първата научна конференция. В нея участват висококвалифицирани специалисти в областта на библиотечното дело, комуникациите и образованието, а докладите се публикуват в сборници, които се използват и като учебни помагала от студентите. От 2009 г. научната конференция има и

международно участие. През ноември 2011 г. се провежда Десетата национална научна конференция с международно участие, чиято тема е „Дигиталните колекции и способите за достъп на потребителите“. Смятам, че няма да звучи пристрастно, ако цитирам някои от коментарите в изследването на Николай Поппетров относно приносите на великотърновската научна конференция. Прегледът, обобщенията и изводите на изследователя са обективни и достоверни, а на места – с право критични. Подкрепям мнението на автора: „Като научен форум „Библиотеки – четене – комуникации“ се отличава с дух на академичност и на политическа неутралност“, както и това, че издаваните от конференцията сборници „с известна условност“ може да се разглеждат като вид годишници или трудове, в които се разискват важни проблеми от библиотекознанието, библиографознанието, книгознанието, литературната история и др.“ (Poppetrov, 2010).

Интересът към сборниците и тяхното съдържание е голям. Те се ползват от научните библиотековедски среди, от студенти от професионалните библиотечни среди и от други лица, интересувани се от темите библиотеки, четене и комуникации.

Последната поредица издания на Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, но не по-малко важна за издателската ни дейност, е поредицата „Юбилейни вестници“, които са издавани във връзка със знакови годишнини – на патрона на библиотеката, на писатели или важни исторически събития. Това са вестниците „Гайда“ (175 години от рождението на Петко Славейков), „Земята на българите“ (100 години от рождението на Ангел Каралийчев) и „Независима България“ (съответно 95 и 100 години от обявяването на държавния акт). В поредицата са включени и 12 единични листа, които са издания на библиотечното издателство.

Настоящият тематичен и хронологичен преглед на издателската дейност на Народна библиотека „Петко Р. Славейков“ показва как се развиват и обогатяват идеите, как нарастват спектърът на библиотечните изследвания и желанието ни да работим, за да бъдем полезни на своите читатели.

БЕЛЕЖКИ

¹ „Устав на дружеството „Развитие“ при Публичната Библиотека в г. В. Търново. Търново“ и „Правилник за вътрешния ред на Дружество „Развитие“ при Публичната библиотека в гр. Велико Търново“, отпечатани през 1889 г., са издания, основополагащи за библиотека като институция.

ЛИТЕРАТУРА

Иванова, Калина. (2014). *История и съвременност на великотърновската народна библиотека „Петко Р. Славейков“: Монография*. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 320 с., с ил., факс., сн. + 1 CD.

Москов, Моско. (1922). *Библиотечно дело*. Търново.

- Москов**, М. (1923). *Упътване за уредба на училищна или читалищна библиотека*. Търново, скоропеч. Ново време, 16 с.
- Крусев**, Пенчо. (1942). *Първи годишник на библиотеката във Велико Търново: Отчет за 1941 г.: История на библиотеката 1922–1942 г.* В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 70 с.
- 125 години Народна библиотека „Петко Р. Славейков“: Библиография.** (2015). Предг. Калина Иванова, ред. Иван Александров, съст. Анастасия Радева, Силвия Славчева, Илиана Симеонова. В. Търново: Народна библиотека „П. Р. Славейков“, 184 с.
- Александров**, Иван. (2010). Изданията на Народна библиотека „Петко Славейков“ – хронологичен преглед и тематични аспекти. – В: *Култура и памет: 120 г. от създаването на НБ „П. Р. Славейков“* – В. Търново. В. Търново, с. 61–72.
- Радева**, Живка. (2007). *Емилиян Станев [1907–2007]: Биобиблиография*. Съст. Живка Радева, ред. Радка Пенчева. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, Къща музей „Емилиян Станев“, 388 с., с ил.
- Иванова**, Калина и др. (2013). *От първите стъпки до днес: Хроника на Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново*. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 239 с.
- Иванова**, Калина. (2015). *За духовността във Великотърновския регион: Опит за историографско изследване на културно-просветната дейност*. Рец. Иван Александров, ред. Иванка Янкова. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 304 с., с 8 л. цв. ил.
- Иванова**, Калина. (2014). *История и съвременност на великотърновската Народна библиотека „Петко Р. Славейков“: Монография*. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 320 с., с ил., факс., сн. + 1 CD.
- Александров**, Иван и др. (2016). *Книги, духовност, култура: Юбилеен сборник с научни и научно-популярни статии и интервюта на д-р Иван Александров*. Съст. Калина Иванова, Анастасия Радева, Силвия Славчева, Илиана Цветанова. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 280 с., с портр., цв. ил.
- Предания и легенди: Велико Търново, Арбанаси, Лясковец, Горна Оряховица, Павликени.** (2019). Съст. Анастасия Радева, Илиана Годорова. Ред. Иван Александров. Ил. Дешка Денева, увод Анчо Калоянов. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 108 с., с ил.
- Берон**, Васил. (2004). *Археологически и исторически изследвания*. Съст. Живка Радева, ред. Ния Радева. В. Търново: Абагар, Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 384 с.
- Москов**, Моско. (2009). *Избрани страници за Великотърновския край*. Съст. Иван Александров. В. Търново: Абагар, 232 с.
- Каралийчев**, Ангел. (2012). *Приказки*. Съст. и ред. Иван Александров. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 204 с.
- Матей Преображенски**. *Приказки или нравоучителни примери за всеки, който желае да стане добър*. (2018). Съст. Иван Александров, ил. Никола Хаджитанев, ред. Ния Радева, послеслов Анастасия Симеонова. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 64 с., с ил.

Калчев, Цоньо. (2020). *Пей ми, славею чудесни: Юбилейно издание по повод 150 години от рождението на поета*. Съст. Петър Стефанов, ил. Дешка Денева, ред. Иван Александров, Калина Иванова, Вехбие Балиева, Ваня Йорданова, техн. сътр. Марина Стойкова. В. Търново: Народна библиотека „Петко Р. Славейков“, 148 с., с ил., портр.

Владикин, Любомир. (2020). *Царевград Търнов: Пътни карти, легенди и видения*. Предговор Иван Александров, послеслов и речник Ния Радева, сн. и граф. Дешка Денева, Калоян Здравков, Иван Бочев, Сашо Филев. Пловдив: Хермес, 302 с.

Поппетров, Николай. (2010). Библиотеки, четене, комуникации: Тематични акценти, изследователски подходи. Приносите на великотърновския научен форум. – В: *Библиотеки, четене, комуникации: Осма национална научна конференция*, 17–18 ноември 2009 г. В. Търново, с. 93–100.

REFERENCE

Ivanova, Kalina. (2014). *Istoriya i sŭvremennost na velikotŭrnovskata narodna biblioteka “Petko R. Slaveïkov”*: Monografiya. V. Tŭrnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveïkov”, 320 s., s il., faks., sn. + 1 CD.

Moskov, Mosko. (1922). *Bibliotechno delo*. Tarnovo.

Moskov, M. (1923). *Upŭtvane za uredba na uchilishtna ili chitalishtna biblioteka. Tarnovo, skoropech*. Novo vreme, 16 s.

Krusev, Pencho. (1942). *Parvi godishnik na bibliotekata vav Veliko Tarnovo: Otchet za 1941 g.: Istoria na bibliotekata 1922–1942 g.* V. Tarnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveykov”, 70 s.

125 godini Narodna biblioteka “Petko R. Slaveykov”: Bibliografiya. (2015). Predgovor Kalina Ivanova, red. Ivan Aleksandrov, sŭst. Anastasia Radeva, Silvia Slavcheva, Iliana Simeonova. V. Tarnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveykov”, 184 s.

Aleksandrov, Ivan. (2010). *Izdaniyata na Narodna biblioteka “Petko Slaveïkov” – khronologichen pregled i tematicni aspekti*. – V: *Kultura i pamet: 120 g. ot sŭzdavaneto na NB „P. R. Slaveïkov“ – V. Tŭrnovo*. V. Tŭrnovo, s. 61–72.

Radeva, Zhivka. (2007). *Emiliyan Stanev [1907–2007]: Biobibliografiya*. Sŭst. Zhivka Radeva, red. Radka Pencheva. V. Tarnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveykov”, Kashta muzey “Emiliyan Stanev”, 388 s., s il.

Ivanova, Kalina i dr. (2013). *Ot pŭrvite stŭpki do dnes: Khronika na Narodna biblioteka “P. R. Slaveïkov” – Veliko Tŭrnovo*. V. Tŭrnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveïkov”, 239 s.

Ivanova, Kalina Yordanova. (2015). *Za duhovnostta vav Velikotarnovskia region: Opit za istoriografsko izsledvane na kulturno-prosvetnata deynost*. Rets. Ivan Aleksandrov, red. Ivanka Yankova. V. Tarnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveykov”, 304 s., s 8 l. tsv. il.

Ivanova, Kalina. (2014). *Istoriya i savremennost na velikotarnovskata narodna biblioteka “Petko R. Slaveykov”*: Monografiya. V. Tarnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveykov”, 320 s., s il., faks., sn. + 1 CD.

Aleksandrov, Ivan i dr. (2016). *Knigi, dukhovnost, kultura: Yubileen sbornik s nauchni i nauchno-populyarni statii i intervyuta na d-r Ivan Aleksandrov*. Sŭst.

- Kalina Ivanova, Anastasiya Radeva, Silviya Slavcheva, Iliana Todorova. V. Tŭrnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveikov”, 280 s., s portr., tsv. il.
- Predaniya i legendi: Veliko Tŭrnovo, Arbanasi, Lyaskovets, Gorna Oryakhovitsa, Pavlikeni.** (2019). Sŭst. Anastasiya Radeva, Iliana Todorova, red. Ivan Aleksandrov, il. Deshka Deneva, uvod Ancho Kaloyanov. V. Tŭrnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveikov”, 108 s., s il.
- Beron, Vasil.** (2004). *Arheologicheski i istoricheski izsledvania.* Sŭst. Zhivka Radeva, red. Niya Radeva. V. Tarnovo: Abagar, Narodna biblioteka “Petko R. Slaveikov”, 384 s.
- Moskov, Mosko.** (2009). *Izbrani stranitsi za Velikotarnovskia kray.* Sŭst. Ivan Aleksandrov. V. Tarnovo: Abagar, 232 s.
- Karaliichev, Angel.** (2012). *Prikazki. Sŭst. i red. Ivan Aleksandrov.* V. Tŭrnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveikov”, 204 s.
- Matei Preobrazhenski. Prikazki ili nravouchitelni primeri za vseki, koito zhelae da stane dobŭr.** (2018). Sŭst. Ivan Aleksandrov, il. Nikola Khadzhitanev, red. Niya Radeva, posleslov Anastasiya Simeonova. V. Tŭrnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveikov”, 64 s., s il.
- Kalchev, Tsonyo.** (2020). *Pei mi, slaveyu chudesni: Yubileino izdanie po povod 150 godini ot rozhdenieto na poeta.* Sŭst. Petŭr Stefanov, il. Deshka Deneva, red. Ivan Aleksandrov, Kalina Ivanova, Vekhibe Balieva, Vanya Őordanova, tekh. sŭtr. Marina Stoikova. V. Tŭrnovo: Narodna biblioteka “Petko R. Slaveikov”, 148 s., s il., portr.
- Vladikin, Lyubomir.** (2020). *Tsarevgrad Tŭrnov: Pŭtni karti, legendi i videniya.* Predovor Ivan Aleksandrov, posleslov i rechnik Niya Radeva, sn. i graf. Deshka Deneva, Kaloyan Zdravkov, Ivan Bochev, Sasho Filev. Plovdiv: Khermes, 2020. 302 s.
- Poppetrov, Nikolai.** (2010). Biblioteki, chetene, komunikatsii: Tematichni aktsenti, izsledovatelски podhodi. Prinosite na velikotarnovskiya nauchen forum. – V: *Biblioteki, chetene, komunikatsii: Osma natsionalna nauchna konferenciya, 17–18 noemvri 2009 g.* V. Tarnovo.

THE PUBLISHING ACTIVITY OF THE NARODNA BIBLIOTEKA “PETKO R. SLAVEYKOV” – VELIKO TARNOVO FROM ITS ESTABLISHMENT UNTIL TODAY

Abstract: *An overview of the publishing activity of the Petko R. Slaveykov National Library – Veliko Tarnovo from 1889 to the present day has been made. In the period 1889–1922 there is no information about the publishing activity of the library except the first normative documents for organization and management of the first public library in Veliko Tarnovo, the period from 1922 to 1942 is also very limited in the publishing activity. The planned publishing activity of the library is carried out from the end of the 50s to the 80s of the XX century.*

The most active publishing activity has been carried out since the beginning of the XXI century and above all with the registration of the publishing house Narodna biblioteka “P. R. Slaveykov” – Veliko Tarnovo in 2007. For a period of 13 years the library publishes 52 books in various genres such as local history

editions, monographs, collections of reports from scientific conferences, poetry collections, children's editions, anniversary newspapers, etc.

In 2020, during the COVID pandemic, the library published 3 books and two new titles "The Municipality of Tarnovo 1763–1878" and "Veliko Tarnovo Journalism 1878–2020" are to be printed, again with the sign of the Narodna biblioteka "P. R. Slaveykov"– Veliko Tarnovo.

Keywords: *Narodna biblioteka P. R. Slaveykov; publishing bibliographic editions; leaflets; jubilee collections; collections with local history content; jubilee newspapers*

Assoc. Prof. Kalina Ivanova, PhD

Regional Public Library "Petko R. Slaveykov"

Veliko Tarnovo, 5000, 2, Ivanka Boteva str.

E-mail: director@libraryvt.com; kdemireva@mail.bg